

UITVOERINGSPROGRAMMA

LOKAAL PREVENTIEAKKOORD

Echt-Susteren Samen Gezond

2022-2023

Colofon:
Gemeente Echt-Susteren
Nieuwe Markt 55
6101 CV Echt

Inhoud

1. Echt-Susteren Samen Gezond
 - 1.1. Inleiding
 - 1.2. Een gezonder Echt-Susteren
 - 1.3. Positieve Gezondheid
 - 1.4. Achterliggende problematiek
 - 1.5. Investeren in preventie loont!
2. Wat doen we al?
3. Waar willen we naar toe?
 - 3.1. De thema's
 - 3.2. De ambities
 - 3.3. De doelen
4. Wat gaan we doen?
5. Met wie gaan we dit doen?
6. Wat gaat het kosten?

Bijlage 1 Uitvoeringsprogramma Preventieakkoord 2022-2023

1. Echt-Susteren Samen Gezond

1.1 Inleiding

Een goede lichamelijke en geestelijke gezondheid berust niet op toeval maar wordt in grote mate bepaald door leefstijl. Een goede gezondheid is dus afhankelijk van een goed evenwicht tussen werken en voldoende ontspannen, gezonde voeding en een goede verzorging van lichaam en geest.

Het aantal mensen dat een chronische ziekte heeft (zoals hart- en vaatziekten en diabetes) of kampt met psychische problematiek, neemt toe. Daarnaast heeft de helft van de volwassen Nederlanders (53,2% mannen, 46,9% vrouwen) matig of ernstig overgewicht (obesitas). Bijna 14% van de volwassenen heeft ernstig overgewicht (obesitas). Deze aantallen zijn sinds de jaren '90 alleen maar gestegen. Dit heeft vaak met onze leefstijl te maken. Meestal is er niet één oorzaak maar is er sprake van een combinatie van factoren. Eén van die factoren is de zogenaamde obesogene omgeving. De obesogene omgeving kan mensen ongewenst of onbewust verleiden tot ongezond eten én minder bewegen. Ook te weinig slaap kan invloed hebben op iemands eetlust. Verder is er vaak sprake van achterliggende problematiek, denk aan schulden, armoede, psychische problematiek, huisvestingsproblemen, of werkloosheid (zie ook paragraaf 1.4). De gevolgen van overgewicht of obesitas zijn aanzienlijk:

Met aandacht voor positieve gezondheid, preventie en een gezonde leefstijl kunnen we de gezondheidsrisico's verkleinen en ziektes voorkomen of uitstellen.

1.2. Een gezonder Echt-Susteren...

Dat is wat we willen bereiken. Het vitaal en gezond houden van onze samenleving is daarbij cruciaal voor het bouwen aan een solide toekomst voor onze inwoners. We streven naar een situatie waarin de samenleving als geheel en mensen individueel keuzes maken die bijdragen aan een gelukkig, gezond en participierend bestaan.

Helaas is het maken van gezonde keuzes niet voor iedereen altijd makkelijk of vanzelfsprekend. Uit diverse onderzoeken is gebleken dat de gezondheid van mensen met een lage SES (sociaal-economische status) over het algemeen slechter is dan de gezondheid van mensen met een hoge SES. Dit kan deels worden verklaard doordat risicofactoren, zoals ongunstige woon- en

werkomstandigheden, ongezonde leefstijl en werkloosheid, vaker voorkomen. Gezonde voeding is helaas nog steeds duurder dan ongezonde voeding en een abonnement op de sportschool is niet altijd voor iedereen financieel haalbaar. Andersom kan een slechtere gezondheid ook leiden tot een slechtere maatschappelijke positie, bijvoorbeeld door arbeidsongeschiktheid na ziekte. Om gezond en gelukkig te leven is een stevige basis dus van essentieel belang. Daarom zetten we niet alleen in op de gezondheid van onze inwoners maar ook op het versterken van deze sociale basis.

1.3 Positieve gezondheid

Het denken over gezondheid en ziekte is de laatste jaren sterk aan het veranderen. Lange tijd zagen we gezondheid vooral als afwezigheid van ziekte. Positieve gezondheid kijkt juist breder. In dit door Machteld Huber ontwikkelde concept wordt gezondheid niet gedefinieerd als de afwezigheid van ziekte, maar als het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven om te gaan en daarbij zoveel mogelijk eigen regie te voeren.

Daarbij gaat het niet om gezondheid als een statisch gegeven of een te bereiken doel. Maar om de veerkracht van mensen om zich aan te passen aan wat zich in het leven voordoet. Gezondheid gaat over veel meer dan 'niet ziek zijn'. Gezondheid gaat over geluk, veiligheid, veerkracht, over meedoen in de maatschappij, over de omgeving waarin je leeft. Het gedachtegoed positieve gezondheid is belangrijk voor de manier waarop we naar gezondheid en preventie kijken.

'Gezondheid is breder dan de afwezigheid van ziekte en klachten. Elementen als veerkracht, zingeving en zelfmanagement staan steeds meer centraal.'
Machteld Huber

1.4 Achterliggende problematiek

Zoals al net genoemd, staan gezondheidsproblemen vaak niet op zichzelf en zijn ze meestal onderdeel van achterliggende problematiek zoals schulden, armoede, laaggeletterdheid, psychische problematiek, huisvestingsproblemen, een beperking en werkloosheid. Deze problematiek komt vaker voor bij mensen met een lage sociaal economische status (SES). De sociaaleconomische gezondheidsverschillen zijn de afgelopen decennia niet of nauwelijks kleiner geworden, ondanks flinke inspanningen van de overheid. Het vermogen van mensen om 'gezonde' keuzes te maken en zich hieraan te houden, wordt vaak overschat. Niet iedereen leeft in de omstandigheden om zelf gezonde keuzes te kunnen maken en de dagelijkse verleidingen te weerstaan. Mensen in een kwetsbare situatie hebben een hoger risico op een slechtere gezondheid. Hun problemen bevinden zich op verschillende beleidsdomeinen en vragen dan ook om oplossingen die domein overstijgend zijn. Bij voorkeur door preventief beleid waarmee we voorkomen dat die problemen ontstaan.

Uit onderzoek van de universiteit Maastricht blijkt dat 38% van de werkenden gezondheidsproblemen ervaart, terwijl dat percentage onder uitkeringsafhankelijken maar liefst 65% bedraagt.

Profielschets uitkeringsafhankelijke inwoners Provincie Limburg 2020

Gezondheid staat dus nooit op zichzelf. Samenwerking met verschillende beleidsdomeinen en (maatschappelijke) organisaties zorgt ervoor dat we vanuit een brede benadering, multidisciplinair en preventief inzetten om gezondheidsproblemen te voorkomen of deze aan te pakken door juist gezamenlijk op te trekken.

1.5 Investeren in preventie loont!

De rol van preventie is in de afgelopen jaren steeds duidelijker geworden als het gaat om het stimuleren van gezondheid. Preventie is één van de belangrijkste pijlers voor een gezonde toekomstige maatschappij. Niet voor niks kondigde minister van VWS Ernst Kuipers bij zijn aantreden in januari 2022 aan dat hij de komende regeerperiode meer wil inzetten op preventie. Investeren in preventie loont. Iedere euro die geïnvesteerd wordt in de preventie van zowel roken, overmatig alcoholgebruik en obesitas in combinatie met te weinig lichaamsbeweging, brengt een substantieel rendement voor de samenleving met zich mee¹. In veel scenario's is het rendement van preventie dermate interessant dat voldoende financiering ter beschikking zou moeten worden gesteld om discussies over 'waar de baten vallen en wie de initiële rekening betaalt' te stoppen. Preventie creëert baten voor werkgevers, verzekeraars, zorginstellingen, de overheid en het individu.

Financieel belang en maatschappelijke rol

Een gemeente heeft met name financieel belang bij het voorkomen van dure voorzieningen die door haar zelf betaald moeten worden. Het betreft bijvoorbeeld de inzet van ondersteuning aan probleemgezinnen, hulp bij het huishouden, individuele begeleiding, woningaanpassingen en uitkeringen die onder verantwoordelijkheid van de gemeente vallen met de invoering van de Participatiewet in 2015. Het belang van preventie is voor gemeenten groter geworden doordat in het kader van de Hervorming Langdurige Zorg (HLZ) duurdere voorzieningen (zoals extramurale begeleiding) onderdeel worden van het gemeentelijke domein.

Los van financieel eigen belang kunnen gemeenten vanuit hun maatschappelijke betrokkenheid er voor kiezen om preventie te bevorderen door dit uit eigen financiële middelen te bekostigen.

Nationaal Preventieakkoord

Het Nationaal Preventieakkoord, dat ambities stelt op het gebied van leefstijl (roken, overgewicht en alcoholgebruik) voor het jaar 2040, is in 2018 vastgesteld. Dit akkoord streeft naar een gezonder Nederland. Een ambitie waar we, met het sluiten van ons lokaal preventieakkoord, graag bij aansluiten. Een volgende stap naar een gezonder Echt-Susteren in 2024. Waarin gezonde keuzes maken vanzelfsprekend wordt, waar sport en bewegen voor jong en oud aantrekkelijk en haalbaar is en waar voldoende ruimte is om volop te ontspannen. Dit doen we door specifieke activiteiten in te zetten die bijdragen aan een gezondere leefstijl en leefomgeving en door bestaande projecten binnen onze gemeente te versterken en te verbinden.

Oud-staatssecretaris Paul Blokhuis: "Roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik veroorzaken grote gezondheidsproblemen voor heel veel mensen. Jaarlijks sterven zo'n 20.000 Nederlanders door roken. Tekenend zijn de gezondheidsverschillen tussen bevolkingsgroepen. Mensen met een lage opleiding en laag inkomen zijn in onze samenleving veel slechter af als het om gezondheid gaat. Ze roken meer, hebben vaker problemen met overgewicht, bewegen te weinig en eten ongezonder. De gezondheidsproblemen staan vaak niet op zichzelf, maar maken onderdeel uit van bredere achterliggende problematiek (denk aan schulden, armoede, werkloosheid etc.) De cijfers zijn onthutsend: zeven jaar eerder overlijden en jezelf achttien jaar langer ongezond voelen. In de huidige vooruitzichten nemen deze verschillen eerder toe dan af. Ook zien we een toename van het aantal mensen met een chronische ziekte."

¹ PriceWaterhouseCoopers, 2019

2 Wat doen we al?

Veel maatschappelijke en lokale organisaties zetten zich al in op het gebied van gezondheidsbevordering en preventie. Ook binnen de gemeente Echt-Susteren zijn er de laatste jaren tal van activiteiten en programma's ontwikkeld die we onder het kopje (gezondheids)preventie kunnen plaatsen.

- We hebben sport- en cultuurcoaches die basisschoolleerlingen in aanraking brengen met diverse vormen van sport- en cultuurbeoefening;
- Er is een sportakkoord dat sportverenigingen ondersteunt bij het zoveel mogelijk inwoners aan het sporten krijgen;
- De Kinderkookschool die kinderen uit het basisonderwijs alles leert over gezonde voeding;
- Er zijn jongerenwerkers die met jongeren het gesprek aangaan als het aankomt op roken, alcohol en drugsgebruik;
- Er zijn ontmoetingsplekken/huiskamers waar veel ouderen gebruik van maken en die vindplaats zijn voor veel organisaties en activiteiten met betrekking tot gezondheid en welzijn;
- Er zijn buurtsportcoaches die ouderen en anderen die slecht tot bewegen komen, verleiden om te sporten;
- Er is een breed ondersteuningsaanbod voor iedereen die om één of andere reden het hoofd niet kan bieden aan de uitdagingen die het leven voor sommigen met zich meebrengt (Eén tegen eenzaamheid, Maatjesproject, Kindpakket, Kinderkledingdagen etc.);
- De 23 speeltuinen binnen onze gemeenten zijn allemaal rookvrij;
- Het programma Kansrijke Start, dat kwetsbare ouders helpt hun kinderen zo gezond mogelijk te laten starten;
- In 2021 zijn we gestart met HealthyLife, een gecombineerde leefstijlinterventie voor kwetsbare volwassenen met overgewicht, een verhoogd risico op CVRM of diabetes type 2
- En er is nog veel meer.....

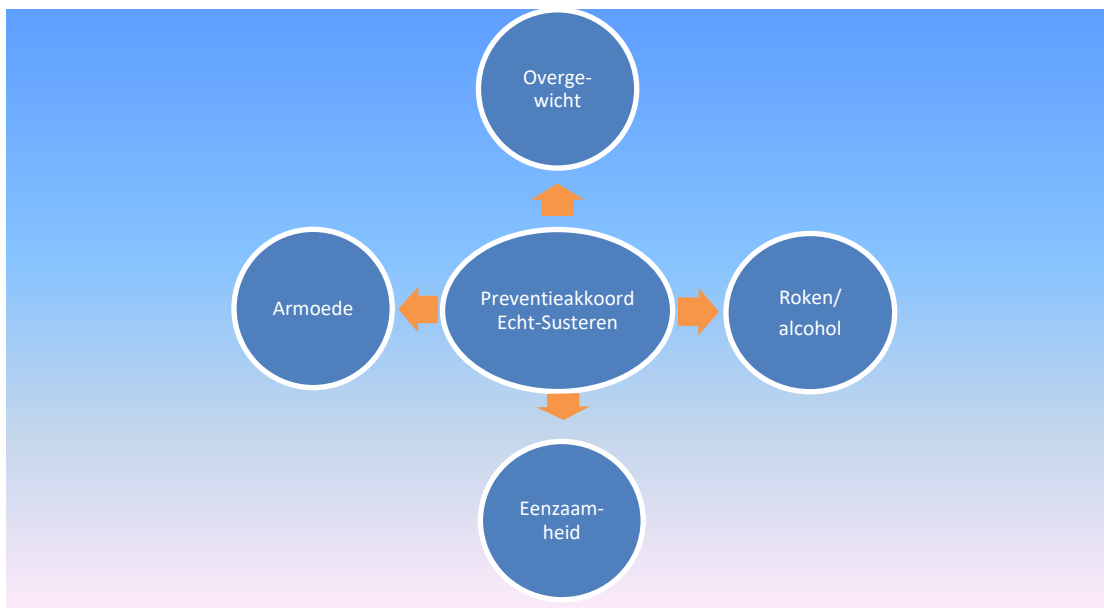
Maar het kan altijd beter.

3 Waar willen we naar toe

Onze visie op gezondheid en preventie leidt tot de vraag wat er nodig is om onze samenleving vitaal en gezond te houden. Welke thema's zijn daarbij voor ons essentieel? Wat is hierbij onze eigen rol? Welke doelen en resultaten streven we na?

3.1 De thema's

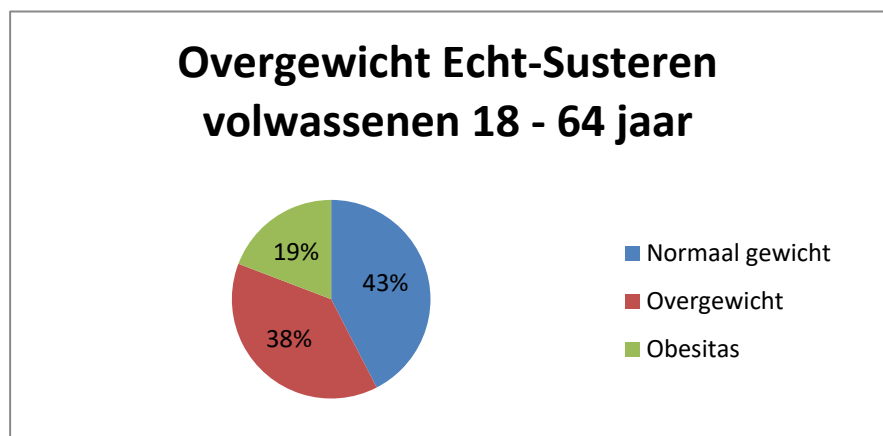
In ons akkoord spelen de thema's roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik een belangrijke rol. Daarnaast hebben we aandacht voor de (sub)thema's eenzaamheid en armoede, die onlosmakelijk met een goede gezondheid verbonden zijn.

Figuur 2. De thema's uit ons preventieakkoord

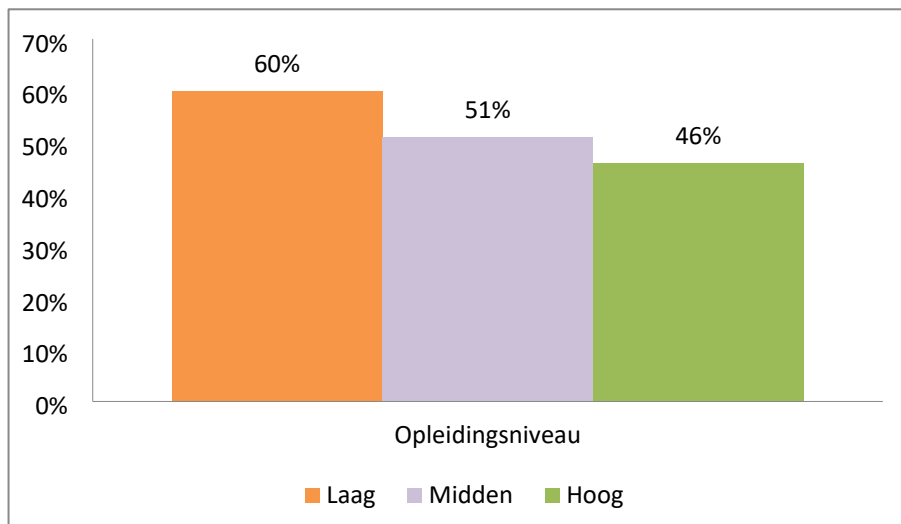
De huidige gezondheid van onze inwoners vormt het vertrekpunt van onze ambities. Onderstaand is de huidige situatie van onze inwoners in relatie tot onze thema's kort weergegeven.

Overgewicht

Figuur 3 Overgewicht volwassenen 18-64 jaar

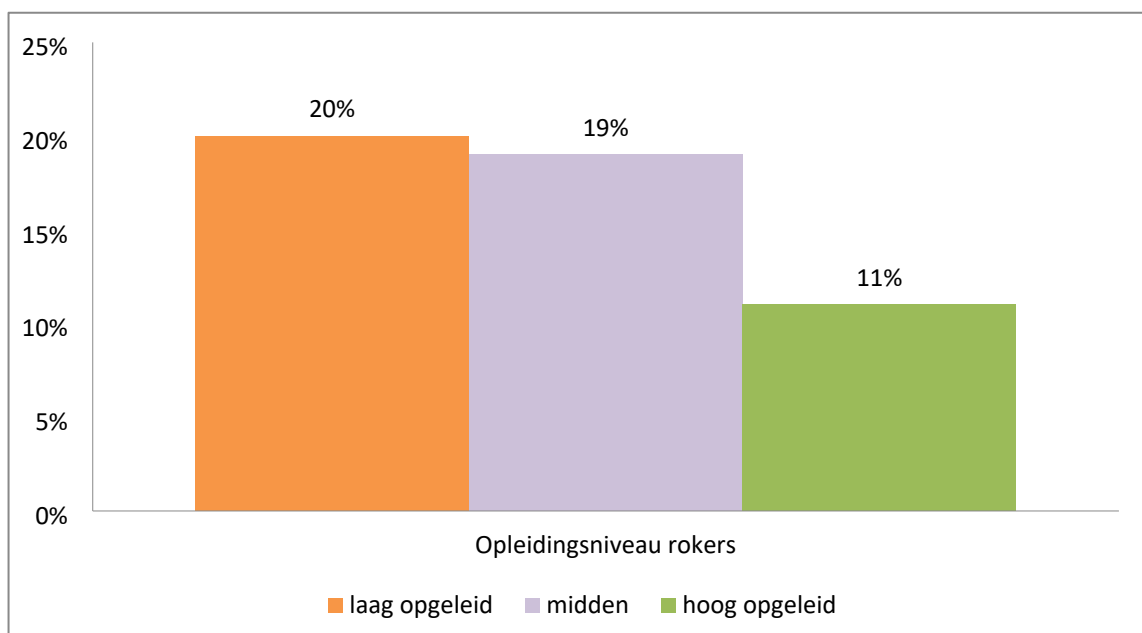
Uit de meest recente cijfers² blijkt dat het percentage volwassenen tussen de 18-64 jaar dat overgewicht of obesitas heeft 57% bedraagt. Dit is hoger dan het regionaal gemiddelde van 52% en een toename ten opzichte van 2016 (53%). Bij de ouderen (65+) liggen de cijfers zelfs nog hoger: hier heeft maar liefst 62% overgewicht. Kijkend naar het opleidingsniveau maken de cijfers duidelijk wat al eerder benoemd werd en wat ook landelijk terug te zien is: onder lager opgeleiden is het percentage volwassenen dat overgewicht heeft beduidend hoger (zie figuur 4).

Figuur 4 Overgewicht naar opleidingsniveau

Roken

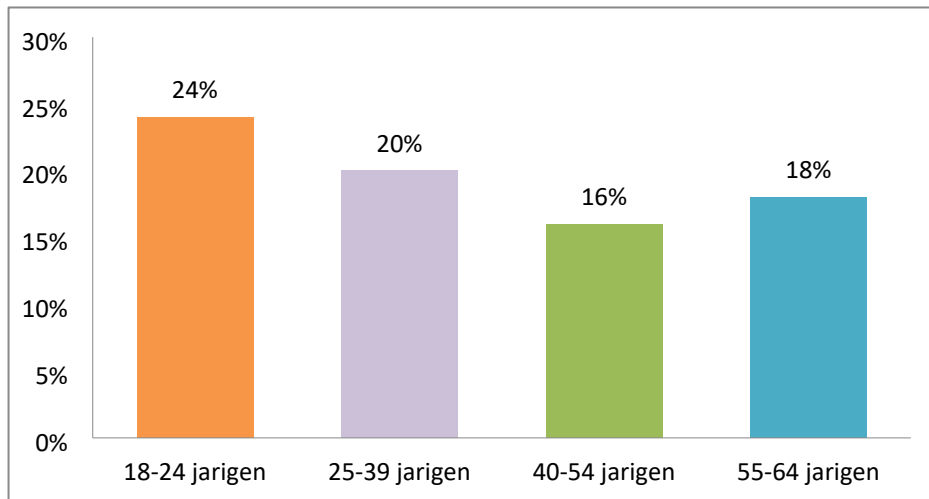
Als we kijken naar de cijfers op het gebied van roken zien we dat het aantal rokers binnen onze gemeente de afgelopen jaren licht is afgenomen, van 19% in 2016 naar 17% in 2020. Ook hier geldt weer dat mensen met een laag opleidingsniveau meer roken (20%) dan mensen met een hoog opleidingsniveau (11%).

Figuur 5 Opleidingsniveau

² Gezondheidsmonitor GGD Volwassenen en ouderen, 2020

Verder valt op dat de leeftijd waarop het meest gerookt wordt tussen de 18-24 jaar is. Bijna 1 op de 4 jongeren tussen de 18-24 jaar rookt! De gemiddelde leeftijd waarop jongeren beginnen met roken is 13,1 jaar. Van de leerlingen in het voortgezet onderwijs rookt gemiddeld 10% in leerjaar 4; 4% rookt dagelijks.

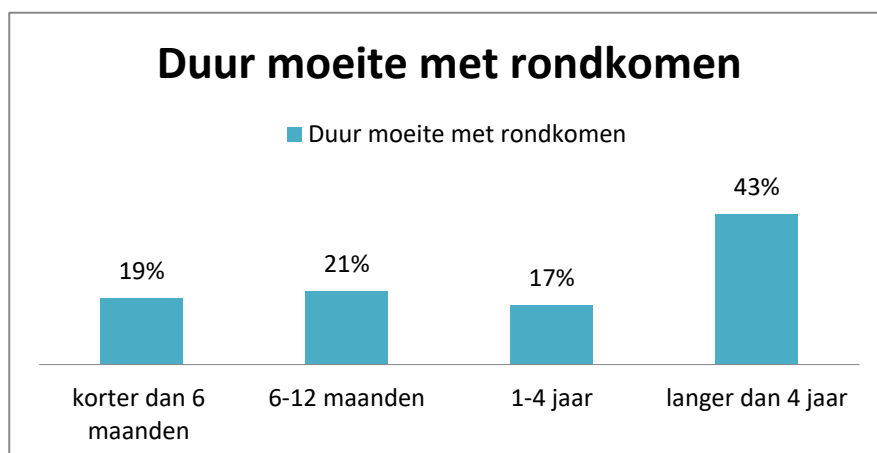

Figuur 6 Leeftijdscategorie rokers

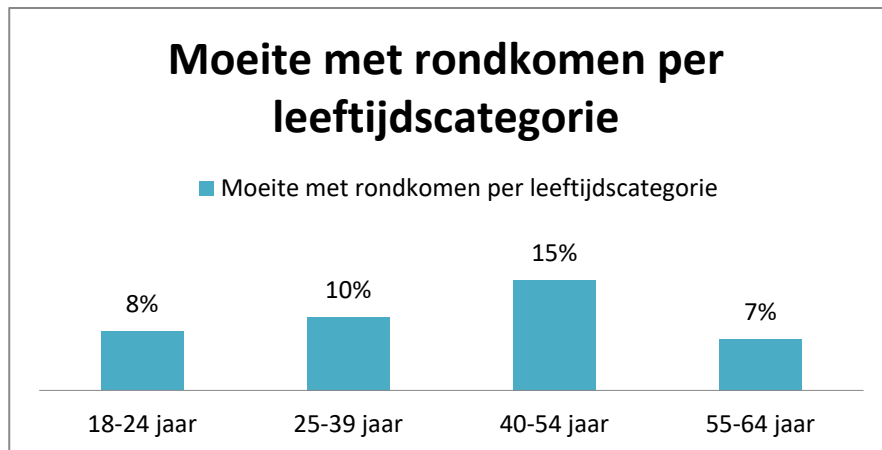
Armoede

Op het gebied van armoede geeft maar liefst 11% van de ondervraagden aan moeite te hebben met rondkomen. Wat opvalt is dat het percentage ondervraagden met een laag opleidingsniveau niet verschilt van het percentage met een gemiddeld opleidingsniveau. Inwoners tussen de 40 en 54 jaar hebben de meeste moeite met rondkomen. Uit meerdere bronnen blijkt verder dat bij maar liefst 43% van de ondervraagden die aangaven moeilijk rond te kunnen komen, deze periode al meer dan 4 jaar duurt (zie figuur 7). Tot slot kan 18% van de ondervraagden met een lage opleiding, meestal niet of nooit een onverwachte uitgave van € 1.000,- betalen zonder schuld of leningen, tegenover 5% van de hoger opgeleiden.

Saillant detail: maar liefst 61% van de ondervraagden die zegt moeite te hebben met rondkomen, geeft aan geen hulpbehoefte te hebben.

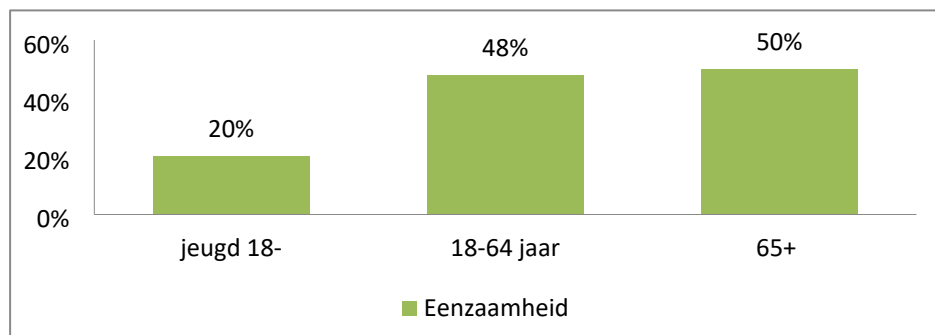
Figuur 7 Duur moeite met rondkomen

Figuur 8 Rondkomen per leeftijdscategorie

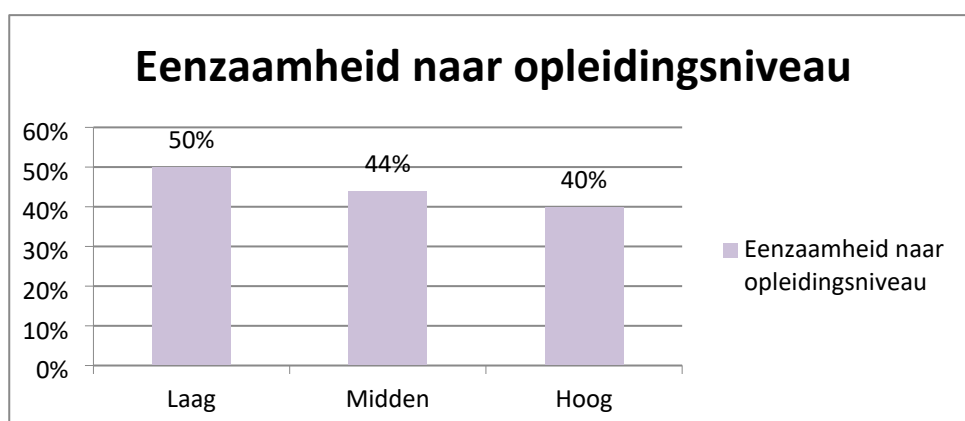
Eenzaamheid

Tot slot de cijfers op het gebied van eenzaamheid. Deze laten de laatste jaren een zorgwekkende trend zien: sinds 2012 is het percentage inwoners dat zich eenzaam voelt alleen maar gestegen. Bijna de helft van de inwoners geeft aan zich (wel eens) eenzaam te voelen, waarvan iets meer mannen (50%) dan vrouwen (48%). Van de jongeren tot 18 jaar geeft 1 op de 5 aan zich eenzaam te voelen. Het percentage meisjes ligt hierbij beduidend hoger (26% t.o.v. 17% bij jongens). VMBO leerlingen voelen zich over het algemeen eenzamer dan leerlingen op het HAVO.

Figuur 9 Cijfers eenzaamheid

Ook binnen dit thema is wederom verschil te zien tussen de opleidingsniveaus; hoe lager de opleiding, hoe hoger het percentage.

Figuur 10 Eenzaamheid naar opleidingsniveau

3.2 De ambities

Een gezonder Echt-Susteren, dat is wat we willen bereiken. Hoe dat eruit ziet bepaalt iedereen zelf. Toch kunnen we als gemeente een duwtje in de goede richting geven. Niet met het moralistische vingertje, niet dwingend, maar stimulerend en inspirerend. Gelijkwaardig en op gepaste afstand. We kunnen inwoners stimuleren en waar nodig helpen om gezonde en verantwoorde keuzes te maken. Door volop mogelijkheden te bieden om mee te kunnen doen, andere mensen te ontmoeten en in beweging te komen. We zetten in op de volgende ambities:

1. Gezonde voeding
2. Bewegen en sporten
3. Rookvrije generatie
4. Sociaal en actief leven

3.3 De doelen

De doelen en resultaten die we nastreven zijn gebaseerd op de huidige gezondheidssituatie van onze inwoners en onze ambities. In het figuur hieronder is dit weergegeven.

Figuur 11. Doelen Lokaal preventieakkoord

4 Wat gaan we doen?

Gezond opgroeien en ouder worden in een gezonde omgeving gaat niet (altijd) vanzelf. Passend bij onze rol (stimulerend, inspirerend en gelijkwaardig) geven we uitvoering aan activiteiten, stimuleren we initiatieven en bieden we mogelijkheden voor inwoners om mee te kunnen doen. Succesvolle bestaande activiteiten continueren we of versterken we waar nodig. Waar mogelijk grijpen we nieuwe kansen aan. Onderstaand een overzicht van de activiteiten zoals die door het preventieplatform zijn aangedragen.

	Inwoners leven gezonder door gezonder keuzes te maken op het gebied van voeding	Bewegen en sporten wordt voor iedere inwoner haalbaar, bereikbaar, toegankelijk en vanzelfsprekend. Verhogen percentage inwoners dat aan beweegnorm voldoet.	We leveren een bijdrage aan een rookvrije generatie in 2040	We zetten in op een sociaal en actief leven voor onze inwoners binnen de mogelijkheden die zij hebben. Zo helpen we hen langer vitaal te blijven en chronische ziekten, eenzaamheid en stress te	We leveren een bijdrage aan het creëren van financiële gezondheid om problemen op andere leefgebieden te voorkomen
Inzet combinatiefunctionaris JOGG <i>Door te kiezen voor de lokale en integrale aanpak van JOGG kunnen we de omgeving van kinderen en jongeren structureel gezonder maken. 198 Nederlandse gemeenten maken al gebruik van de JOGG aanpak, waarvan alle 15 Zuid-Limburgse gemeente, 10 gemeenten in Noord-Limburg,</i>	x	x	x	x	
Healthy Life <i>Bewezen leefstijlinterventie gericht op doelgroep overgewicht en cardiovasculaire aandoeningen. Sittard-Geleen, Stein, Maasgouw, Roermond, Weert, Roerdalen zijn inmiddels gestart Samenwerking met Universiteit Maastricht, Fontys Sporthogeschool, Provincie Limburg, Meditta. We zijn in september 2021 reeds gestart met het traject en willen dit continueren in 2022/2023.</i>	x	x		x	
Rookvrije omgeving <i>We gaan de omgeving waar jongeren komen zoals sportverenigingen en scholen rookvrij maken Richtten op rookvrije sport, vooruitlopend op geheel rookvrij in 2025. Bij de actualisatie van de APV (2022) en in de Omgevingswet wordt rekening gehouden met rookvrije generatie.</i>	x		x		
Eenzaamheid <i>Verdieping cijfers om te achterhalen wat er nodig is. We richten ons hierbij op jongeren, we willen hen sterker maken voor verlies van partner, baan of gezondheid. Hierbij gaan we eerst onderzoeken wat de behoefte is. Zo kunnen we het aanbod beter laten aansluiten bij de behoefte. Er vindt afstemming plaats tussen praktijkondersteuner huisarts en Menswel. Menswel zal hiervoor aansluiten bij periodiek overleg met de POH.</i>				x	x
Welzijn op recept <i>Welzijn op Recept is een landelijk concept voor mensen met psychosociale klachten en kent twee doelen: het verhogen van het welbevinden van patiënten met psychosociale problematiek en het verlagen van het zorggebruik in de eerstelijnszorg. We gaan starten met een project dat afgeleid is van het landelijke project 'Welzijn op recept' en dit versterken.</i>				x	x
Campagne kindpakket E-S <i>Het kindpakket bestaat uit verschillende sociale voorzieningen welke erop gericht zijn om gezinnen met jonge kinderen in armoede te ondersteunen.</i>				x	x

	Inwoners leven gezonder door gezonder keuzes te maken op het gebied van voeding	Bewegen en sporten wordt voor iedere inwoner haalbaar, bereikbaar, toegankelijk en vanzelfsprekend. Verhogen percentage inwoners dat aan beweegnorm voldoet.	We leveren een bijdrage aan een rookvrije generatie in 2040	We zetten in op een sociaal en actief leven voor onze inwoners binnen de mogelijkheden die zij hebben. Zo helpen we hen langer vitaal te blijven en chronische ziekten, eenzaamheid en stress te	We leveren een bijdrage aan het creëren van financiële gezondheid om problemen op andere leefgebieden te voorkomen
<i>We gaan een flyer laten maken (zo aantrekkelijk en simpel mogelijk, met plaatjes en weinig tekst) en onder de aandacht brengen van leerkrachten, IB'ers, jongerenwerkers en eventueel huisartsen. Bij succes ook uit te breiden naar de regelingen voor volwassenen. Tevens gaan we de diverse mogelijkheden binnen het kindpakket via 't Waekblaad en de sociale mediakanalen van de gemeente onder de aandacht brengen. Effect hiervan wordt begin april bekeken.</i>					
Sport en Cultuurfonds Volwassenen <i>Landelijk en bewezen effectieve interventie Kopie van het Jeugdsportfonds- en Cultuurfonds. Ontwikkelingen rondom het Volwassenenfonds blijven volgen (E-S) en deelname nader te bepalen.</i>	x	x		x	x
Lokaal uitvoeringsplan laaggeletterdheid <i>Diverse acties hieruit zullen de komende jaren worden opgepakt. Zoals: Communicatie gemeente afstemmen op taalniveau ontvanger Sluiten van een regionaal Taakakkoord Beschikbaar stellen van diverse lesprogramma's</i>				x	x
Lokale initiatieven <i>Door inzet van financiële middelen kunnen we lokale gezondheidsinitiatieven mede mogelijk maken</i>	x	x	x	x	x
Connect College / Kookschool <i>De kinderKOOKschool en het Connect College zoeken de samenwerking op door middel van een tweetal projecten.</i>	x				
Meer bewegen voor ouderen <i>We gaan de huidige aantal deelnemers van de beweeggroepen uitbreiden</i>		x		x	
Koken tijdens activiteiten seniorenverenigingen <i>De seniorenverenigingen E-S gaan met buurthuizen in gesprek om mogelijkheden rondom kookactiviteiten te bespreken.</i>	x			x	
Open sportdag <i>In het kader van promotie van het Leisurpark vindt in september 2022 een open sportdag plaats waaraan zowel alle sportverenigingen van het park als ook alle inwoners van Echt-Susteren en omgeving kunnen kennismaken met sport en beweging.</i>		x			
Gezonde school <i>Met het landelijke programma Gezonde School helpt de GGD scholen een integraal, effectief en efficiënt preventieprogramma voor schoolgaande jeugd op te stellen. Momenteel zijn 3 basisscholen Gezonde School. Het streven is jaarlijks 2 nieuwe gezonde scholen te realiseren op het thema 'bewegen en sport' en 'voeding'.</i>	x	x			

5. Met wie gaan we dit doen?

Om stappen te zetten naar een gezonder Echt-Susteren werken we samen met een aantal partners. Niet als gemeente bepalen en uitvoeren, maar in samenwerking met inwoners en maatschappelijke- en lokale organisaties uitvoering geven aan ons preventieakkoord.

Intern

Preventie en gezondheid vormt een rode draad binnen alle beleidsterreinen waar we als gemeente een rol in hebben. Immers, gezondheid wordt door veel factoren bepaald en andersom is gezondheid bepalend voor veel factoren (bijv. leefklimaat, participatie, veiligheid). Interne samenwerking, over de domeinen en afdelingsgrenzen heen, is essentieel en mede bepalend voor de mate waarin we erin slagen om gezond opgroeien en gezond ouder worden in een gezonde omgeving te realiseren.

Figuur 12

Netwerk van partners

Veel maatschappelijke – en lokale organisaties zetten zich in voor het stimuleren en bevorderen van de gezondheid van onze inwoners. In samenwerking met deze partners gaan we invulling geven aan initiatieven om de uitvoering van ons akkoord te realiseren.

Figuur 13. Partners

6. Wat gaat het kosten?

Een goede gezondheid is onbetaalbaar. Het stimuleren van een goede gezondheid bij onze inwoners is dat ook. Hoewel we als gemeente al veel doen om de gezondheid van onze inwoners te bevorderen dienen we keuzes te maken. Simpelweg omdat we niet alles kunnen doen. We zetten financiële middelen in voor activiteiten die bijdragen aan onze doelen. Samenwerking met andere beleidsdomeinen maakt het mogelijk dit doel ook na te streven binnen andere disciplines en bijbehorende budgetten.

Activiteiten

Vanuit diverse beleidsterreinen geven we uitvoering aan activiteiten die direct of indirect bijdragen aan gezondheidsbevordering en preventie. Sommige van deze activiteiten worden al jarenlang uitgevoerd, andere korter. Ambities om bestaande activiteiten te versterken dan wel te verbinden zijn er volop, evenals de ambities om nieuwe activiteiten te ontplooiën.

Ambtelijke inzet

Uitvoering en opvolging van het akkoord gaat niet vanzelf. Het verbinden van beleidsterreinen, het verbinden van mensen (in- en extern), belangen, doelen en activiteiten vraagt tijd en aandacht. Ambtelijke inzet is bepalend voor de mate waarin activiteiten efficiënt en effectief worden uitgevoerd en ambities en doelstellingen worden gerealiseerd. Er is 4 uur per week ambtelijke capaciteit beschikbaar voor het JOGG programma en 12 uur voor het uitvoeren en opvolgen van acties uit het akkoord die betrekking hebben op de gemeentelijke rol.

Inschatting kosten t.b.v. uitvoeringsprogramma

Activiteit	2022	2023
Inzet JOGG-regisseur 16 u p.w.	€ 25.000,00	€ 29.000,00
Healthy Life – Stichting Ecsplora	€ 13.140,06	€ 13.140,06
Healthy Life - Menswel	€ 36.295,00	€ 36.295,00
Gezonde scholen	Via inzet comb. funct. JOGG	Via comb funct JOGG
Gezonde sportkantines	Via inzet comb. Funct JOGG	Via comb funct JOGG
Activiteiten KinderKOOKschool/Connect college	€0,-	€0,-
Meer bewegen voor ouderen	€ 0,-	€ 0,-
Open Sportdag	€ 0,-	n.v.t.
Rookvrije sport	Via comb. Funct JOGG	Via comb. Funct JOGG
Rookvrije (school) omgeving	Via comb. Funct JOGG	Via comb. Funct JOGG
Rookvrije gemeente (PR)	€ 1000,-	€ 1.000,-
Bewustwording alcohol/roken/drugs door jongerenwerkers	€ 0,-	€ 0,-
Activiteiten GGD en Menswel i.h.k.v. eenzaamheid	€ 0,-	€ 0,-
Welzijn op recept uitbreiden	€ 23.752,00	€ 23.752,00
Kindpakket	Via budget Participatie	Via budget Participatie
Sport- en Cultuurfonds Volwassenen	€ 0,-	€ 15.000,00
Laaggeletterdheid	Via budget Participatie	Via budget Participatie
Ruimte voor initiatieven Rookvrije omgeving (bijv. aanpassen subsidiebeleid, waardecheque verenigingen, jongerenpas)	€0,-	n.t.b.
Ruimte voor lokale initiatieven	€0,-	n.t.b.
Totaal	€99.187,06	€ 118.187,06

Overzicht inkomsten t.b.v. uitvoeringsprogramma 2022-2023

	2022	2023
Uitvoeringsbudget LPA	€ 0,-	€ 40.000,-
Inzet combinatiefunctionaris Healthy Life	€ 20.000,-	€ 20.000,-
Restant uitvoeringsbudget LPA 2021	€ 12.225,-	€ 0,-
Extra middelen t.b.v. leefstijlinterventies € 45.142,-	€ 45.142,-	€ 0,-
Uitvoeringsbudget Sportakkoord (inzet t.b.v. JOGG-gemeente)	€15.000,-	€0,-
Budget algemeen jeugdbeleid	€10.000,-	€ 50.000,-
Totaal	€ 102.367,-	€ 110.000,-

Totaal uitvoeringsprogramma LPA 2022-2023

Uitvoering	2022	2023
Inkomsten	€102.367,00	€110.000,00
Geschatte kosten	€ 99.187,06	€118.187,06
Totaal +/-	+ €3.179,94	- € 8.187,06

Bijlage 1

Uitvoeringsprogramma lokaal preventieakkoord gemeente Echt-Susteren 2022-2024

Op basis van de beschikbare financiële middelen en mankracht moeten we keuzes maken. De keuzes zijn afgeleid van de activiteiten die door het preventieplatform zijn aangedragen wat leidt tot onderstaand uitvoeringsprogramma.

Het uitvoeringsprogramma heeft een dynamisch karakter, dat wil zeggen dat we het programma op basis van ervaringen en ontwikkelingen waar nodig zullen blijven bijstellen.

1. Overgewicht

Inzet combinatiefunctionaris JOGG (Jongeren op Gezond Gewicht)

Wat	Doelgroep	Ambitie	Kosten	Partners
<i>Door te kiezen voor de lokale en integrale aanpak van JOGG kunnen we de omgeving van kinderen en jongeren structureel gezonder maken. Focus op sport en gezonde voeding. 144 Nederlandse gemeenten maken al gebruik van de JOGG aanpak, waarvan alle 15 Zuid-Limburgse gemeente, 10 gemeenten in Noord-Limburg,</i>	<i>Jongeren</i>	<i>In 2022 sluiten we aan bij de JOGG aanpak en worden daarmee JOGG gemeente; we starten met een pilot voor 2 jaar.</i>	<i>2022: €25.000,- 2023: €29.000,-</i>	<i>JOGG Menswel</i>

Leefstijlinterventie HealthyLife

Wat	Doelgroep	Ambitie	Kosten	Partners
<i>Bewezen leefstijlinterventie gericht op doelgroep overgewicht en cardiovasculaire aandoeningen. Sittard-Geleen, Stein, Maasgouw, Roermond, Weert, Roerdalen zijn inmiddels gestart Samenwerking met Universiteit Maastricht, Fontys Sporthogeschool, Provincie Limburg, Meditta</i>	<i>Volwassenen met overgewicht/obesitas,</i>	<i>Door middel van het aanleren van een nieuwe leefstijl wordt een bijdrage geleverd aan een betere kwaliteit van leven, meer zelfredzaamheid, een betere gezondheid en meer participatie in de samenleving.</i>	<i>2022: € 13.140,06 (Ecsplora) € 36.295,00 (Menswel) 2023: € 13.140,06 (Ecsplora) € 36.295,00 (Menswel)</i>	<i>Ecsplora Menswel Medita</i>

Gezonde school

Wat	Doelgroep	ambitie	Kosten	Partners
<i>Met het landelijke programma Gezonde School helpt de GGD scholen een integraal, effectief en efficiënt preventieprogramma</i>	<i>Leerlingen van het basisonderwijs en voortgezet onderwijs</i>	<i>Het streven is jaarlijks 2 nieuwe gezonde scholen te realiseren op het thema 'bewegen en sport' en 'voeding'. 2022: 5 gezonde</i>	<i>2022: : €0,- 2023: : €0,-</i>	<i>GGD</i>

voor schoolgaande jeugd op te stellen. Hieronder valt ook het thema welbevinden. Scholen bepalen zelf hoe het programma vorm krijgt op een school. Op dit moment zijn er 3 Gezonde scholen in Echt-Susteren.		scholen 2023: 7 gezonde scholen		
---	--	--	--	--

Gezonde sportkantine

Wat	Doelgroep	ambitie	Kosten	Partners
Naast een rookvrije omgeving bieden aan leden, willen we sportverenigingen stimuleren om een gezonde sportkantine te realiseren voor jongeren en volwassenen. Sportverenigingen kunnen dit doen door een deel van het aanbod in de kantine te vervangen door gezonde(re) alternatieven.	Jeugd -18 jaar en volwassenen die lid zijn van een sportvereniging.	Gedurende de looptijd van het uitvoeringsprogramma zijn alle sportverenigingen rookvrij en hebben 5 sportverenigingen een gezonde kantine.	Kosten zijn opgenomen in het budget voor JOGG	JOGG

Kinderkookschool/connect college

Wat	Doelgroep	ambitie	Kosten	Partners
De kinderKOOKschool en het Connect College zoeken de samenwerking op door middel van een tweetal projecten. 60 kleuters vanuit het primair onderwijs worden o.a. begeleid door leerlingen van Connect College. De kleuters krijgen een 'rondleiding' met activiteiten bij de kinderkookschool. - Tevens komen leerlingen van groep 8 samen met vrijwilligers van de kinderkookschool een kookles volgen op Connect College. Leerlingen maken kennis met het bereiden van verse producten, leren het samenstellen van een gezonde maaltijd en mogen de maaltijd genieten in het restaurant van het Connect College.	Leerlingen van het basisonderwijs en voortgezet onderwijs	Leerlingen uit het (speciaal)basisonderwijs en voortgezet onderwijs maken kennis met en leren over gezonde voeding.	2022: € 0,- 2023: € 0,-	Kinderkookschool Connect College

Meer bewegen voor ouderen

Wat	Doelgroep	Ambitie	Kosten	Partners
<i>We gaan de huidige aantal deelnemers van de beweeggroepen uitbreiden.</i>	<i>Ouderen</i>	<i>Meer inwoners de gelegenheid geven om in groepsverband te bewegen binnen de mogelijkheden die ze hebben.</i>	<i>2022: €0,- 2023: €0,-</i>	<i>Koepel</i>

Open Sportdag

Wat	Doelgroep	ambitie	Kosten	Partners
<i>In het kader van promotie van het Leisurpark vindt in oktober 2022 een open sportdag plaats waaraan zowel alle sportverenigingen van het park als ook alle inwoners van Echt-Susteren en omgeving kunnen kennismaken met sport en beweging.</i>	<i>Alle inwoners</i>	<i>Het stimuleren van bewegen en sporten voor inwoners in zijn algemeenheid en de mogelijkheden hiertoe bij het Leisurpark onder de aandacht brengen.</i>	<i>2022: : €0,- 2023: €0,-</i>	<i>Menswel</i>

2. Roken/alcohol

Rookvrije sportomgeving

Wat	Doelgroep	Ambitie	Kosten	Partners
<i>Roken en sport gaat niet samen. We streven naar rookvrije sportverenigingen. Een rookvrije sportvereniging zorgt ervoor dat jongeren niet in de verleiding komen om te roken. We gaan de omgeving waar jongeren sporten rookvrij maken Richten op rookvrije sport, vooruitlopend op geheel rookvrij in 2025.</i>	<i>Jeugd 18- en volwassenen die lid zijn van een sportvereniging.</i>	<i>Eind 2023 zijn alle sportverenigingen en hun omgeving rookvrij.</i>	<i>2022: binnen budget JOGG 2023: binnen budget JOGG</i>	<i>JOGG Sportplatform</i>

Rookvrije (school)omgeving

Wat	Doelgroep	ambitie	Kosten	Partners
<i>We gaan de omgeving waar jongeren komen zoals scholen, speelplekken etc. rookvrij maken Bij de actualisatie van de APV en de Omgevingswet wordt rekening gehouden met een rookvrije omgeving op plekken waar veel jongeren komen.</i>	<i>Jeugd</i>	<i>Alle openbare (speel)terreinen zijn eind 2023 voorzien van een bord Rookvrij.</i>	<i>2022: €0,- 2023: € 0,-</i>	<i>Gemeente MER Connect College JOGG</i>

Rookvrije gemeente

Wat	Doelgroep	Ambitie	Kosten	Partners
<i>Wij laten zien dat wij aangesloten zijn bij de Rookvrije Generatie. In het</i>	<i>Alle inwoners</i>	<i>Vanaf 2022 worden we onderdeel van de Rookvrije Generatie. In 2022 zijn we op weg naar een rookvrije</i>	<i>2022: € 1.000,- 2023: € 1.000,- Kosten worden ten laste gelegd van de beschikbare middelen</i>	<i>GGD Gemeente Afd. communicatie</i>

najaar promoten we de landelijke actie Stoptober via diverse mediakanalen. Regelmatig publicaties in Waekblaad. Rookvrije borden bij gemeentelijke gebouwen plaatsen.		gemeente. In 2025 zijn we een rookvrije gemeente.	van het LPA.	
---	--	--	--------------	--

Bewustwording roken/alcohol/drugs

Wat	Doelgroep	Ambitie	Kosten	Partners
Jongerenwerkers gaan voortdurend in gesprek met jongeren om bewustwording rondom de gevolgen van roken te creëren. Gesprekken gaan ook over alcoholgebruik en ander genotmiddelengebruik.	Jongeren	Bewustwording creëren rondom de gevolgen van roken, alcohol en drugsgebruik. Hiermee voorkomen dat jongeren starten met roken/alcohol/drugs.	2022: Valt binnen werkplan Menswel 2023 Valt binnen werkplan Menswel	Menswel

3. Eenzaamheid

Wat	Doelgroep	Ambitie	Kosten	Partners
Verdieping cijfers om te achterhalen wat er nodig is. We richten ons hierbij op jongeren, we willen hen sterker maken voor verlies van partner, baan of gezondheid. Hierbij gaan we eerst onderzoeken wat de behoefte is. Zo kunnen we het aanbod beter laten aansluiten bij de behoefte. Verder gaat er afstemming plaats vinden tussen praktijkondersteuner Huisarts en Menswel. Menswel zal hiervoor aansluiten bij periodiek overleg met de POH.	Jongeren en kwetsbare volwassenen/ouderen	Achterhalen wat de oorzaken zijn van mentale problematiek onder jongeren om te achterhalen wat de behoefte is, zodat er gericht interventie op kan worden ingezet.	2022: € 0,- 2023: € 0,-	GGD Menswel Beleidsmedewerkers gemeente Medita Sociale wijkteams

Welzijn op recept

Wat	Doelgroep	ambitie	Kosten	Partners
Welzijn op Recept is een landelijk concept voor mensen met psychosociale klachten en kent twee doelen: het verhogen van het welbevinden van patiënten met psychosociale problematiek en het verlagen van het zorggebruik in de eerstelijnszorg. We gaan starten met een project dat afgeleid is van het landelijke project 'Welzijn op recept' en dit versterken. Met afgeleid wordt bedoeld dat we nog geen formele	Mensen met psychosociale problematiek	Het verhogen van het welbevinden van patiënten met psychosociale problematiek en het verlagen van het zorggebruik in de eerstelijnszorg	2022: € 23.752,00 2023: € 23.752,00	Menswel Sociale wijkteams

overeenkomsten afspraken maken met de huisartsen maar de zorgvragen laten verlopen via de sociale wijkteams.				
--	--	--	--	--

4. Armoede

Campagne kindpakket E-S

Wat	Doelgroep	Ambitie	Kosten	Partners
Flyer laten maken (zo aantrekkelijk en simpel mogelijk, met plaatjes en weinig tekst) en onder de aandacht brengen van leerkrachten, IB'ers, jongerenwerkers en eventueel huisartsen. Bij succes ook uit te breiden naar de regelingen voor volwassenen. Het onder de aandacht brengen van de diverse mogelijkheden binnen het kindpakket via 't Waekblaad en de sociale mediakanalen van de gemeente. Effect hiervan wordt eind maart/begin april bekeken (E-S).	Minima	Door middel van meer PR het onder de aandacht brengen van diverse regelingen en zo de doelgroep beter proberen te bereiken met als resultaat dat de doelgroep meer gebruik gaat maken van de bestaande voorzieningen.	2022: via budget Participatie 2023: via budget Participatie	Gemeente

Sport en Cultuurfonds Volwassenen

Wat	Doelgroep	Ambitie	Kosten	Partners
Landelijk en bewezen effectieve interventie Kopie van het Jeugdsportfonds- en Cultuurfonds. Ontwikkelingen rondom het Volwassenenfonds blijven volgen (E-S) en deelname nader te bepalen. Alternatief: de sport- en cultuurpas.	Minima (volwassenen)	Het mogelijk maken voor inwoners van 18 jaar en ouder met een minimum inkomen om deel te nemen aan sportieve en culturele activiteiten. Dit levert een bijdrage in het welzijn van deze doelgroep.	2022: €0,- 2023: €15.000,-	Gemeente

Laaggeletterdheid

Wat	Doelgroep	Ambitie	Kosten	Partners
Lokaal uitvoeringsplan laaggeletterdheid Diverse acties hieruit zullen de komende jaren worden opgepakt.	Laaggeletterden	Het verbeteren van de lees- en schrijfvaardigheden om te voorkomen dat de doelgroep niet buiten de samenleving valt en zelfredzamer wordt.	2022: via budget Participatie 2023: idem	Gemeente Stichting Menswel Stichting Lezen en Schrijven De Domijnen Servicecentrum MER

5. Algemeen

Lokale initiatieven

Wat	Doelgroep	Ambitie	Kosten	Partners
Lokale initiatieven Door inzet van financiële middelen kunnen we op termijn lokale gezondheidsinitiatieven mede mogelijk maken	Alle inwoners	Lokale initiatieven aanjagen en mogelijk maken. Het mogelijk maken voor lokale partners invulling te geven aan activiteiten in	2022: € 0,- 2023: n.t.b.	Lokale partners uit onderwijs, bedrijfsleven, sport, zorg, werkgevers.

		<i>het kader van preventie, bewegen, leefstijl, voeding en positieve gezondheid voor jong en oud en mensen met een beperking..</i>		
--	--	--	--	--

PR

Wat	Doelgroep	Ambitie	Kosten	Partners
PR <i>Via social media en andere lokale kanalen zullen we het preventieakkoord onder de aandacht brengen. We geven aandacht aan de landelijke campagnes die betrekking hebben op de thema's uit ons akkoord, zoals NIX18, Rookvrije Generatie, Stoptober en Dryjanuari.</i>	<i>Alle inwoners</i>	<i>Inwoners informeren over positieve gezondheid en preventie. Inwoners stimuleren gezondere keuzes te maken.</i>	<i>2022: € 0,- 2023: € 0,-</i>	<i>gemeente</i>

Inwoners

Wat	Doelgroep	Ambitie	Kosten	Partners
<i>Via de Adviesraad Sociaal Domein informeren we inwoners over en betrekken hen bij de ontwikkelingen en activiteiten die plaatsvinden in het kader van het preventieakkoord.</i>	<i>Alle inwoners</i>	<i>-</i>	<i>€ 0,-</i>	<i>Gemeente Adviesraad sociaal domein</i>